

Kart: Kongsberg kommune. Grafisk form: Mette M. Trykk: Telemark Trykk.

Rekreasjon

- Parkering
- Merket sti
- Sti
- Traktorvei
- Startpunkt for sti (skilt)
- Vei

KULTURMINNESTIER:

Gamlegrendåsen og Sulussåsen

KULTURMINNESTIER: GAMLEGRENDE OG SULUSÅSEN

LØKKENE PÅ KONGSDÅSEN

KULTURMINNESTIER: RENDÅSEN

Stertebakke/Grosvoldganga - Hallingløkka - Jønsøkollen - Stertebakke - Lågdalsåsenveien - Jonsekollen - Stertebakke - Lågdals-

lighetsgrad: Lite stigning. Fine, brede fegater, med solid barnevogn. Anbefalt rasteplass:

iseet

1927-1929 Glitre gård med de tre omliggende løkkene som hørte til gården. I 2003 overtok museet også Gardåsløkka på Skinnarberga. Om sommeren beiter det tradisjonelle norske husdyraser på museets løkker. På Clausens prospekt over bergstaden Kongsberg fra 1820-tallet ser vi Glitre gård med omliggende løkker i forgrunnen. Her beiter det tre kyr, og disse tilhørte med stor sannsynlighet gården fra 1812 til 1860.

W. Tillisch som eide Glitre gård fra 1812 til 1860. Løkka på Gamlegrendåsen

Trygve Haukelis løkke på Gamlegrendåsen. Den er bygget av tre og er en av de beste fegatene fra arven som de kalte for boeiseshus på løkkene. Noen bygde også beboende av låven. Bergelåven i Håvet er et godt eksempel på dette. Den ble bygd opp om til rundt 1970 lå det også en tårnlåve på Eirandåsen.

Stertebakke

Småbruket Stertebakke har fått navnet etter den bratte og steinete bakken som fører opp til gården. Dette bratte partiet, som utgjør første del av Stertebakkeganga, har gitt navn til hele området. Her ble nemlig hestene «sterta», dvs. bremsset opp ved at føreren stramma tømmeene når de skulle ned den bratte bakken.

Løkkene på øststiden av Lågen lå fra gammelt av på Tislegård eller Dyrmyrs grunn. Et grensemærke mellom disse gamle storgårdene finner vi fortsatt på et lite berg utenfor hovedbygningen på Lågdalsmuseet.

Løkkene på øststiden av Lågen lå fra gammelt av på Tislegård eller Dyrmyrs grunn. Et grensemærke mellom disse gamle storgårdene finner vi fortsatt på et lite berg utenfor hovedbygningen på Lågdalsmuseet.

Løkkene er kulturminner som i stor grad er knyttet opp til kvinners og barns dagligliv i bergstaden i sommerhalvåret. Selv om mennene var med på å rydde løkker, bygge steingjerder og fegater, hadde kvinnene ansvaret for mye av det øvrige arbeidet på løkkene mens mennene var på arbeid i gruvene. Barna var gjeterne.

Løkkene på øststiden av byen

Det karakteristiske kulturlandskapet med løkker, steingjerder, fegater og låver som finnes på Kongsberg regnes i dag som helt unikt i nordisk sammenheng. Antakeligvis er løkkebruket et fenomen som er like gammelt som Kongsberg Sølverk, og det kan ha vært tyske sølverksarbeidere som bragte med seg skikken.

Stertebakkeganga / Grosvoldganga

Stertebakkeganga går fra Stertebakke til Langkjennveien, og er den lengste fegata som er bevart i Kongsberg. Stertebakkeganga følger deler av det gamle veifaret til Grosvoldkroken, og dette er en av de eldste ferdssårene til Øvre Sandsvær. Den innerste delen av denne fegata blir derfor også kalt «Grosvoldganga». Denne delen av ganga ligger i dag på sørsida av Langkjennveien. Stertebakkeganga har som de fleste andre fegater i Kongsberg steingjerder på begge sider med åpninger inn til løkkene.

Da løkkene var i bruk var det vanligvis en treport i åpningene. Flere steder er steingjerdene langs Stertebakkeganga laget med skålmurer. Disse har to parallelle rader med store steiner ytterst, og er fylt opp med mindre steiner i midten. Noen steder er fegata også steinsatt slik at den har fått fastere grunn. Over bekken ved småbruket Stertebakke er det ei lita steinbru.

Hallingløkka

Løkka ble kjøpt av Erling Halling i 1916. Huset ble bygget og familien Halling bodde her om sommeren. Far var feiermester Petter Severin Halling. Familien hadde 9 barn. Fra begynnelsen av 1920-tallet bodde de på løkka hele året. De hadde en ku og en gris. 11. februar 1929 brant huset ned. Stort sett alt familien eide gikk med i brannen. Familien flyttet deretter til Drammensveien. Under krigen var det poteteter nesten over hele løkka, bortsett fra på tunet. Slekt og venner fikk hver sin åkerlapp. Om høsten ble det kjørt et stort hestelass med poteteter til byen. Løkka ble holdt i hevd til midt på 50-tallet. I dag holdes løpa i stand og løkka ryddes for kratt/skog.

Fegata fra Gamlegrendåsen

Litt innenfor småbruket Stertebakke møter Stertebakkeganga ei fegata som fører ned til Jonsekollen og Gamlegrenda. Denne fegata er stedvis veldig brei fordi den går over glatt flaberg hvor det ikke var mulig å dyrke noe. På det lille småbruket som ligger i enden av denne fegata holdes løkka fortsatt i hevd, og det beiter sauer her i sommerhalvåret. Det ligger også et hønsehus helt inn til fegata.

Klevaplassen
Fortsetter vi etter bakken med dødskorset, ligger løkka kalt Sunzebråten på vestsida nedover mot Raummy. Navnet har den antagelig etter overskjærmester Sunz på begynnelsen av 1800-tallet. Et par hundre meter til, hvor vi ser steingjerdet, er vi på Dyrmyråsen og nede på vestsiden ligger Klevaplassen. I dag helt glengrodd, men med grunnmurene etter et hus. lens Andersen Kleva eide den på slutten av 1700-tallet. Om lens tok navnet etter plassen eller plassen fikk navnet etter lens, viets ikke. Dette området ble kjøpt opp i 1854 av Ole Olsen Faelepllass som da hadde bosatt seg og var vel den eneste som bodde her oppe fast.

Dødskorset
Vi beveger oss nå på den gamle stien som går til høyre oppover svaberga. Dette er den opprinnelige stien. En nedre sti til venstre ble senere anlagt for bedre skiløype på den gamle stien, bekrefte korset i furutreet da en ung gutt kjørte rett inn i et tre her og døde av skadene. Dette skjedd på våren 1937. Stien fortsetter videre opp den såkalte Thorbergåsen. Muligens etter en familie som eide løkker lenger ned.

Salmestøtta
Av minner fra seinere tid har vi «Salmestøtta», satt opp av Jan Wilkheim. Vi er nå på Granereløkka. Navnet går antakeligvis tilbake til en bergarbeider på 1700-tallet. Den ble eid av hjulmaker Grazten på begynnelsen av 1800-tallet og kjøpt opp av Kittil Lia på 1900-tallet. Han kjøpte også opp større områder av Sulusåsen.

Skjerp
Stien videre krysser sti nedenfra ved et lite skjerp. Stien oppover mot øst går opp til Stanga på søndre del av Sulusåsen. Sulusåsen har antakeligvis navnet sitt fra det i sin tid lokale navnet for svale, sulu, og betyr dermed svaleåsen. På denne stien kan sees et noe større skjerp med en del løsmasse (berghald). Det er flere småskjerp på og rundt åsen, antagelig fra 1800 og 1900-tallet, drevet privat. Vi er nå på løkka kalt Kalmehråten, antakeligvis etter Hans Kalmer og geschwornen Kalmer før dette.

KULTURMINNESTIER: SULUSÅSEN

Rute: Alt. 1: Start Raummy skole - Opp bakke nord østside av Raummy skole. Denne følges i sti bak bebyggelsen opp til hovedstien fra Daniel Barths vei. Alt. 2: Start Daniel Barths vei, mellom nr 7 og 11 Veialternativer tilbake: 1. Samme vei som opp. Det enkleste. 2. Stien rett ned fra Faelepllass. Kommer da ned like nord for Høykos-

len. 3. Videre over Sulusåsen (øst) og tilbake til Stanga. Derfra ned bakken med den steinsatte veien til Stretalveien. Ned øvre del av denne og inn stien bak bebyggelsen (vannrørstien), krysser hovedstien der vi kom opp og ned til Raummy skole eller Daniel Barths vei.

Lengde: 4 km Vanskelighetsgrad: Starten noe bratt, fin sti eller fegate hele veien. Til skjerp-bratt bakke. Ellers jevn stigning med noen bratte kneiker. Anbefalt rasteplass: Faelepllass

Løkkene på Dyrmyrs grunn

Løkkene på Raummy og Sulusåsen lå på gården Dyrmyrs grunn og betalte derfor leie til gården. De beste, største og dyrste løkkene lå på flata nede på Raummy. Alle disse løkkene er i dag bebygd. Det største åpne området er i dag ved Raummy skole og ved Høykoslen. Sørvestre del av Sulusåsen mot Elkerveien (Krakabakken) ble sterkt bebygd fra 1960-tallet og de beste løkkene i dette området er derfor også i dag borte. Løkkene som en i dag kan se rester av, ligger i bakkene opp mot åsen og inne på åsen, noen på naturlige flater i åssiden.

Raummy skole

Løkka her het Høieløkka, ei stor, fin og dyr løkke. Den eides av kjøpmann Daniel Henckel før 1830, deretter av hytteskriver Matias Werner - begge disse typiske representanter for borgerskap og overklassen på Kongsberg som kjøpte og solgte løkker med stor fortjeneste. Seinere kjøpt av Nils Lunde og seinere Karl Lunde sammen med andre løkker. Derfor heter løkka nord for denne Lundeløkka.

Bergerud

Langs stien bak bebyggelsen kaltes løkka for Bergerud. Oberstiger Jonas Graven eide denne på begynnelsen av 1800-tallet. I 1916 ble også denne kjøpt opp av Karl Lunde Hovedstien fra Daniel Barths vei går fram til Faelepllass.

Veie og bru til Fuschela

På hovedstien er vi kommet til løkka Stolmakerbråten. Navnet muligens etter stolmaker Nørholm på 1700-tallet. Den var eid av overskjærmester Johannes Sunz på begynnelsen av 1800-tallet. Mange løkker i området her ble kjøpt opp av skolebestyrer på Teknisk afstenskole Theodor Fusche på begynnelsen av 1900-tallet, også denne. Han hadde en la(de)bygning her, som brant en gang på

